

TER BESLISSING

Directie

Datum
05-12-2025

Onze referentie
2025-

Opgesteld door

Aan

Minister van SZW

nota

Toekomstige organisatievormen voor de Landelijke
Cliëntenraad

Aanleiding

De toezegging van uw voorganger om de Tweede Kamer in het laatste kwartaal van 2025 te informeren over de uitkomsten van een traject waarin de organisatie van de Landelijke Cliëntenraad (LCR) tegen het licht is gehouden.

Geadviseerd besluit

1. In te stemmen met bijgaande brief en deze te ondertekenen. In de brief schetst u:
 - a. De uitkomsten van het traject
 - b. Uw besluit over de toekomstige organisatie van de LCR
 - c. De vervolgstappen die u voor dit traject zult nemen
2. Indien u niet instemt, graag aangeven waar uw voorkeur naar uit gaat.

Kernpunten

- De Landelijke Cliëntenraad (LCR) is in 2002 ingesteld in de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet SUWI, artt. 7 en 8) en heeft als taak iedereen te vertegenwoordigen die voor zijn bestaanszekerheid afhankelijk is van de overheid.
- De LCR heeft geruime tijd conform de algemene verwachtingen gefunctioneerd; de laatste jaren is dit beeld (in negatieve zin) gekanteld. Een onderzoek door Berenschot naar het functioneren van het secretariaat van de LCR legde een aantal knelpunten in de bedrijfsvoering en de taakopvatting van zowel het secretariaat als (het dagelijks bestuur van) de Raad bloot die herstel vroegen. Daarnaast sloten vraag en aanbod tussen de beheersorganisatie voor de LCR (de Sociaal Economische Raad i.c. SER), SZW en de LCR niet meer goed op elkaar aan. Tot slot maakte een aantal ontwikkelingen rond participatie (maatschappelijk, politiek en beleidsmatig) ook in inhoudelijke zin een herbezinning op de opdracht, taakuitvoering en positionering van de Raad noodzakelijk.
- De in dit traject inhoudelijk betrokken partijen, het ministerie van SZW, de LCR zelf en de SER hebben begin 2025 gezamenlijk besloten de huidige rol, taak en de governance-structuur van de LCR, zoals opgenomen in de Wet SUWI, tegen het licht te houden. Bij brief van 4 maart 2025 heeft de toenmalige minister van SZW de Tweede Kamer op de hoogte gesteld van de problematiek rond de LCR. De Kamer is gemeld dat:
"De inspanningen die zijn ingezet om rust en continuïteit te brengen binnen het secretariaat van de LCR worden gecontinueerd, de

werkafspraken tussen de LCR en SER zijn vastgesteld en het ministerie van SZW start op korte termijn een traject om de rol en (wettelijke) taak van de LCR te bepalen. Hierna wordt gekeken naar een bijpassende governance. De LCR wordt hierbij actief betrokken. Uw kamer wordt in het vierde kwartaal van 2025 via een Kamerbrief geïnformeerd over de uitkomsten van dit traject."

Datum
05-12-2025

Onze referentie
2025-

- Een gezamenlijke werkgroep van SZW en LCR heeft het functioneren van de LCR geanalyseerd. Op basis van (elf) criteria voor de toekomstige organisatie (o.a. doelmatigheid, flexibiliteit, kwaliteit, efficiency) zijn drie mogelijke organisatievormen geïdentificeerd. Ook de wens van de LCR tot onafhankelijkheid en rechtspersoonlijkheid zijn in die criteria opgenomen.
- Op basis van toetsing aan de criteria zijn de opties adviesorgaan, stichting en herontwerp via de Wet SUWI geconcretiseerd. In de bijlage in deze nota zijn deze opties kort weergegeven met voor- en nadelen. Bij toetsing van de drie varianten op de elf criteria komt "herontwerp via de Wet SUWI" als voorkeursoptie naar voren. Zowel ambtelijk SZW als de LCR hebben een voorkeur voor deze optie.

Nadere achtergrondinformatie

Bedrijfsvoering LCR

SZW heeft in 2012 de SER aangewezen als de rechtspersoon waar het secretariaat van de LCR is ondergebracht. De SER vervult de formele werkgeversrol voor de medewerkers van de LCR en de beheerrol voor de financiën van de LCR. Deze afspraken zijn mede ingegeven door het feit dat de LCR geen rechtspersoon is en zelf geen rechtshandelingen kan verrichten, zoals het aangaan van een overeenkomst of aanvaarden van een opdracht. De SER brengt de kosten voor het gebruik van zijn diensten in rekening aan de LCR en stelt tevens kantoorruimte ter beschikking. De ambtelijk secretaris is verantwoordelijk voor de uitvoering van de begroting van de LCR, naleving van wet- en regelgeving en de interne voorschriften van de SER. Door de eerder vermelde problematiek (leidend tot het onderzoek van Berenschot) is de samenwerkingsrelatie tussen SER en LCR onder druk komen te staan en ontbreekt inmiddels bij beide partijen de bereidheid om de in 2012 gemaakte afspraken voort te zetten. Bij de implementatie van de toekomstige organisatievorm voor de LCR zal daarom ook de bedrijfsvoering opnieuw gestalte worden gegeven.

Toekomst van clientparticipatie

Binnen SZW loopt een visietraject op clientparticipatie. Een breed voorbereidend onderzoek voor deze visie bij stakeholders onderstreepte onder andere het belang van:

- Een heldere focus voor en onafhankelijkheid van formele vormen van participatie / collectieve belangenbehartiging
- Duidelijke rolomschrijvingen voor formele en informele partners
- Samenwerking op basis van complementariteit
- Herdefiniëren van afspraken met andere cliëntenraden en afspraken over roulatie, periodieke evaluatie en een expliciet ontwikkelperspectief.

Met de keuze voor de optie "Herontwerp via de Wet SUWI" wordt tegemoetgekomen aan de wens van zowel SZW als LCR om met een schone lei te beginnen en te komen tot een optimum op drie belangen: dat van de LCR, van SZW en bovenal het doel: collectieve belangenbehartiging binnen het domein werk en inkomen.

Het traject om te komen tot een nieuwe organisatievorm voor de LCR kent een middellange termijn. Wetswijziging (die voor alle drie de opties noodzakelijk is) en parallel daaraan het realiseren van een verandertraject voor een nieuwe LCR die

voldoet aan de huidige eisen vergen naar verwachting enkele jaren. Een brief naar de Kamer over de evaluatie van de wet SUWI is voorzien voor medio 2026.

Datum
05-12-2025

Op basis van uw besluit zal de implementatiefase van het advies worden gestart.

Onze referentie
2025-

Bijlage: overzicht opties met voor- en nadelen

Datum
05-12-2025

Op basis van toetsing aan de criteria zijn de opties adviesorgaan, stichting en herontwerp via de Wet SUWI geconcretiseerd. De voor- en nadelen in het kort:

Onze referentie
2025-

Herontwerp via de Wet SUWI (voorkeursoptie)

Voor: er kan worden voortgebouwd op bestaande wettelijke kaders en ervaringen van de afgelopen jaren; goede timing (lopende evaluatie en herziening Wet SUWI); de Wet geeft ruimte en flexibiliteit; deze optie geeft mogelijk minder politieke en maatschappelijke ruis. De LCR heeft een voorkeur voor deze optie.

Tegen: geen doorslaggevende argumenten. Na 23 jaar bestaan waarvan de laatste jaren niet optimaal functionerend is herziening en meer bij de tijd brengen van de organisatie een heel plausibel argument.

Adviesorgaan

Voor: onafhankelijkheid (vaak bij wet bepaald), (on)gevraagd adviseren aan bewindspersoon en Staten-Generaal over het te voeren beleid mogelijk, op basis van de Kaderwet Adviesorganen kunnen stevige eisen gesteld worden aan omvang en samenstelling van de Raad en kwaliteit van de leden

Tegen: geen rechtspersoonlijkheid, toepasbaarheid is afhankelijk van de rol en taak (advisering over algemeen verbindende voorschriften en beleid versus collectieve belangenbehartiging), begrotingsverantwoordelijkheid blijft, samenstelling Raad wijzigt aanzienlijk.

De LCR is geen voorstander van deze optie omdat de eisen vanuit de Kaderwet Adviesorganen voor de LCR niet passend worden gevonden.

Stichting

Voor: rechtspersoonlijkheid; wordt vaker toegepast binnen de overheid (bv Prodemos); zelfstandigheid in functioneren en bedrijfsvoering.

Tegen: grotere afstand tot SZW, financieel risico en aansprakelijkheid voor de LCR.

De LCR is geen voorstander van deze optie, o.a. omdat eigen rechtspersoonlijkheid ook grotere (financiële) risico's kan geven.

Andere opties

Bij het identificeren van opties voor de LCR zijn ook de opties "opheffen" en "onderbrengen" bij een andere organisatie meegenomen. Deze opties vallen om uiteenlopende redenen af; de optie "opheffen" op grond van het slechte politiek maatschappelijke signaal dat wordt afgegeven als het "tegengeluid" op (de uitvoering van) het sociaal stelsel zou worden opgeheven. Onderbrengen bij andere organisaties ligt niet voor de hand op grond van verschillen in (formele) doelstelling, positionering, taken en rollen binnen het stelsel.

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie	Datum
				05-12-2025
1	Kamerbrief Opvolging aanbevelingen rapport Onderzoek naar de zorg voor personeel en bedrijfsvoering Landelijke Cliëntenraad	Verzenden aan TK		Onze referentie 2025-
2	Rapport en eindadvies LCR	NIET PUBLICEREN /VERZENDEN		
3	Bijlage bij het rapport: uitwerking van de drie voorkeursvarianten	NIET PUBLICEREN /VERZENDEN		